ကိုယ်ကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခ

Prof.Dr.Aung Tun Thet
5/18/2020

အဂတိလိုက်စားမှု ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသောမည်သူမဆို ဆုံးခန်းတိုင် ဆောင်ရွက်လိုသည့်ဆန္ဒရှိ ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးတွင် ဖြတ်လမ်းဆိုတာမရှိပါ။

Oby Ezekwesili

Image© Andrew Aitchison / Global Ocean Commission

ကိုယ်ကျိုးစီးပွား ပဋိပက္ခဆိုတာဘာလဲ?

ဥပမာများ

ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးဝါဒ

ရင်းနှီးသည့် မိတ်ဆွေများနှင့် ဆွေမျိုးများအား မျက်နှာသာပေးခြင်း

မိမိကောင်းစားရေးဝါဒ

အဖွဲ့အစည်း၏ အကျိုးထက်မိမိ၏အကျိုး စီးပွားတိုးတက်ရေးကို ရှေးရှု ခြင်း

တရားဥပဒေနှင့်ငြိစွန်းနေသောကိစ္စရပ်များ

အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍ

အမှုကိစ္စတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော လူတစ်ဦးနှင့် ဆက်နွယ်ပတ်သက်နေခြင်း ရှိလျှင် တရားသူကြီးအနေဖြင့် စီရင်ဆုံး ဖြတ်မှုများ၌ အခက်ကြုံရခြင်း

ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်မှတာဝန်ရှိသူအနေဖြင့် ၎င်း၏ ဗဟုသုတနှင့် ပညာရပ်များကို အသုံးပြု၍ အကျိုးအမြတ် ရယူခြင်း။ (ဥပဒေရေးရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်စွာသိရှိမှုအပေါ် တရားမဝင် အမြတ်ထုတ်ခြင်း)

ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ

ကုမ္ပဏီ တစ်ခုအနေနှင့် ယင်းကုမ္ပဏီ၏ ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးသည် ယင်းတို့၏ ရာထူးကို အသုံးပြုကာ အကျိုးအမြတ် ရယူပါက ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်အား တရားစွဲဆိုနိုင်ပါသည်။

the balance

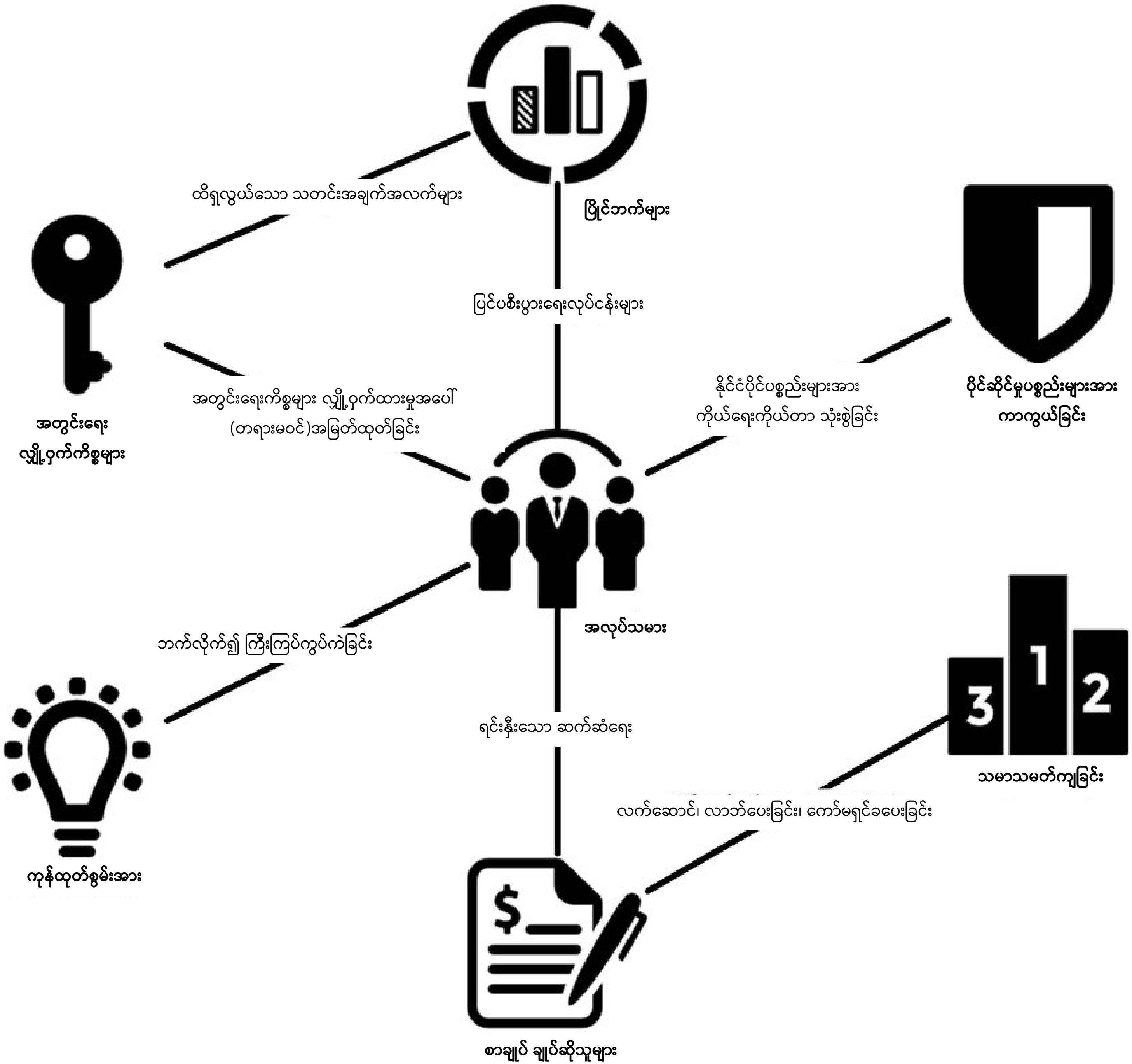
ထိရှလွယ်သော သတင်းအချက်အလက်များ
ပြိုင်ဘက်များ
ပြင်ပစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ
နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းများအား
ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ သုံးစွဲခြင်း
ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများအား
ကာကွယ်ခြင်း
အတွင်းရေးကိစ္စများ လျှို့ဝှက်ထားမှုအပေါ်
(တရားမဝင်)အမြတ်ထုတ်ခြင်း
အတွင်းရေး
လျှို့ဝှက်ကိစ္စများ
အလုပ်သမား
ဘက်လိုက်၍ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း
1
2
3
ရင်းနှီးသော ဆက်ဆံရေး
သမာသမတ်ကျခြင်း
လက်ဆောင်၊ လာဘ်ပေးခြင်း၊ ကော်မရှင်ခပေးခြင်း
ကုန်ထုတ်စွမ်းအား
စာချုပ် ချုပ်ဆိုသူများ

ကိုယ်ကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခ

- အစိုးရဌာန၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ မီဒီယာလုပ်ငန်း (သို့) အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရာ၌ အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်း ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အနေအထား
- ပုဂ္ဂလိက အကျိုးစီးပွားနှင့် ရာထူးတာဝန်တို့ အကြား ရွေးချယ်ရမည့် အခြေအနေကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရသည့်အခါ

မည်သည့်အတွက် အရေးပါသနည်း

- အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ချမှတ်ခြင်း၊
- ကိုယ်ကျိုးစီးပွား ပဋိပက္ခဖြစ်မှုများအား ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊
- အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်နိုင်ခြေများ - အမှန်တကယ်ဖြစ်ပွားနေမှုများ၊ ဖြစ်လာနိုင်ခြေများ၊ တွေးဆမိသည့်အခြေအနေများ၊

မည်သည့်အတွက် စည်းကမ်းသတ်မှတ်သနည်း

- ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု အဓိကကျသော ယုံကြည်ချက် - ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားထက် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားအား ဦးစားပေးဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊
- အများပြည်သူဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍတွင် ကျင့်ဝတ် နှင့်မညီသော အပြုအမူများ၏ နောက်ကွယ်မှ အကြောင်းအရာများကို သိရှိပြီး ယင်းသို့မဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊

COI

- "အစိုးရအရာရှိများအနေဖြင့် ဌာနဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် မိမိ၏ ပုဂ္ဂလိက ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် ဘက်လိုက်မှုနှင့် လွှမ်းမိုးမှုများ ရှိနေခြင်း"
- အသွင်သဏ္ဍာန်တစ်ခုတည်းကပင်လျှင် အဖွဲ့အစည်း၏ ဂုဏ်သတင်း ထိခိုက်မှုစေခြင်း၊
- မှားယွင်းစွာဆောင်ရွက်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍သက်သေမရှိခြင်း၊
- အစိုးရအရာရှိများသည် လူအသိုင်းအဝိုင်းအလွှာ အသီးသီးတွင် နေရာယူထားခြင်း၊

COI

- မှန်ကန်သော လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများ နေရာတကျရှိစေခြင်း၊
- (မဖြစ်သင့်မဖြစ်ထိုက်သည်များ မဖြစ်ပွားခင်)- လျင်မြန်စွာ ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်းနှင့် အခြေအနေအား လွယ်ကူစွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း၊
- အခြေအနေများအား မဆိုင်းမတွ ဖော်ထုတ်၍ လုံလောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်စွမ်း မရှိသည့်အခြေအနေ၊
- အစိုးရအရာရှိများအနေဖြင့် ရာထူးအာဏာ အခွင့်ကောင်းယူကာ အထူးအာဏာကို လက်ကိုင်ပြု၍ အများပြည်သူဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် မိမိ၏ ပုဂ္ဂလိက ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပုံဖော်ခြင်း

COI အား စည်းကမ်းသတ်မှတ်ခြင်း

- ပုံစံအမျိုးမျိုး
- ဥပဒေပြုခြင်း
- ကျင့်ဝတ်
- စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှုများ
- ဇရိယာ (၃)ခု

၁။တားမြစ်ခြင်း(အရာရှိများအား တားမြစ်ထားခြင်း)

- အခြားအစိုးရဌာနခွဲ တစ်ခုခုတွင်နောက်ရာထူးနေရာတစ်ခုလက်ကိုင်ရှိခြင်း
- ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေခြင်း (အတိုင်ပင်ခံ/ အကြံပေး အပါအဝင်)
- အစိုးရနှင့် ဆက်စပ်လုပ်ကိုင်နေရသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုခုမှအကျိုး ခံစားခွင့်ရှိခြင်း
- အလုပ်မှအနားယူပြီး သို့မဟုတ် ထွက်ပြီးနောက် အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခု အတွင်း၌ ယခင်အစိုးရဝန်ထမ်းအလုပ်နှင့် ဆက်နွယ်နေသော အလုပ်အကိုင် တစ်ခုအား လက်ခံ ဆောင်ရွက်ခြင်း

၂။ ပိုင်ဆိုင်မှုကိုကြေညာခြင်း

- အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် အစိုးရအရာရှိများအနေဖြင့် ယခင်နှင့် ယခုလက်ရှိ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ပုံမှန်ထုတ်ဖော်ကြေညာရန်
- ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုကို ဖွင့်ဟကြေညာရန်
- ဘဏ္ဍာငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုအပြင် အခြားပိုင်ဆိုင်မှုများပါ ဖော်ပြရန်
- တရားဝင်ဇနီး၊ ခင်ပွန်းနှင့် သားသမီးစသည့် တစ်စီးပွားတည်းဖြစ်သော မိသားစုဝင်များ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုအကျိုးစီးပွားများနှင့် ရရန်၊ ပေးရန် တာဝန်ရှိမှုများကို ဖော်ပြရန်

၃။ ဖြေရှင်းခြင်း / ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း

❖ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် မပါဝင်စေခြင်း

❖ ၎င်း၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းစေခြင်းနှင့် စာရင်းကြိုတင်ရှင်းထားခြင်း

❖ အရေးကြီးသတင်းများအား တရားဝင် သိပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ခြင်း

❖ အခြားရာထူးနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်စေခြင်း

❖ ကိုယ်ကျိုးစီးပွား ဆက်နွယ်မှုရှိသော ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းဆောင်တာများဆောင်ရွက်နေသော အစိုးရအရာရှိအား အလုပ်မှနုတ်ထွက်စေခြင်း

အခြားနယ်ပယ်များ

- ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများ
- အစိုးရဌာနရှိ အဆင့်မြင့်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ပြီး မကြာမီ အဆိုပါအလုပ်နှင့် ဆက်နွယ်နေသည့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းတစ်ခုတွင်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်း၊
- လျှို့ဝှက်သတင်း အချက်အလက်များနှင့် အတွင်းသတင်းများဖြင့် စတော့ ရှယ်ယာများ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်း
- ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးနှင့် ခရိုနီဇင်ဝါဒ
- ပုဂ္ဂလိက ငွေကြေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ကျိုးစီးပွား
- လိမ်လည်မှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု

လူအများ၏ မသိနားမလည်မှုနှင့်စိတ်ဝင်စားမှုမရှိခြင်းက
အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပွားစေရန် အကောင်းဆုံးအခြေအနေတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။

Delia Ferreira Rubio
Chair of Transparency International.